

INGEBOEKT

VAN DALE POCKETWOORDENBOEK NEDERLANDS ALS TWEDE TAAL

Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands als tweede taal. Hoofdredactie: Marja Verburg & Ruud Stumpel. Utrecht/Antwerpen: Van Dale Lexicografie, 2003.
<www.vandale.be>

Wat hebben een Zwitser, Koreaan, Macedoniër en Fransman gemeen? Dat ze Nederlands zo'n moeilijke taal vinden, met al die dansende woorden in inversies, de voorzetsels van scheidbare werkwoorden, het onderscheid tussen *geen* en *niet*. Maar wat ze vanaf nu ook gemeen hebben, is dat ze terecht kunnen in een nieuw woordenboek. Het *Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands als tweede taal (NT2)* is immers speciaal bestemd voor anderstaligen die Nederlands willen leren. 'Voor buitenlanders' zegt de Rotterdamse perstekst, maar in België komen daar dan toch de Franstalige 'binnenlanders' bij.

PLUSPUNTEN

- (1) Vooreerst is er de aangename lay-out die het opzoeken gemakkelijker maakt. De lemma's staan in het blauw, uitdrukkingen zijn vetjes, er is voldoende witruimte. Bovenaan elk blad geven twee

beginletters aan welke letter op die pagina behandeld wordt. 650 tekeningen illustreren een aantal begrippen, en woorden in een lichtblauw kadertje verwijzen naar langere teksten.

- (2) Een belangrijk pluspunt is de duidelijke vermelding van het lidwoord voor het substantief en 'zich' voor het reflexieve werkwoord.
- (3) Een heikel punt voor anderstaligen wordt door het woordenboek handig opgelost: voltooid deelwoorden en de meervoudsvorm van de onvoltooid verleden tijd van sterke werkwoorden zijn opgenomen als lemma en er wordt verwezen naar de infinitief:

'gewogen zie: wegen'
'wogen zie: wegen'
- (4) Ook werd er rekening gehouden met de uitspraak. Een anderstalige die het woord 'medewerker' leest, weet niet

hoe de verschillende e's klinken. Op de gratis cd-rom kunnen alle trefwoorden beluisterd worden. De splitsing in lettergrepen wordt door puntjes aangeduid; de klinkers van de lettergreep waarop de klemtoon valt, zijn onderstreept.

- (5) Leraren NT2 vinden de lijst achteraan met de landen, hun bijvoeglijk naamwoord en inwoner beslist handig.
- (6) Betaalbaar is het woordenboek zeker met zijn € 13,50.

MINPUNTEN

- (1) Dat er gezorgd is voor 'omschrijvingen zonder moeilijke woorden' zoals op de site staat, is relatief. Drie opmerkingen:
 - In de omschrijvingen gebruikt men regelmatig passiefconstructies, wat vaak gewoon overbodig is en de begripelijkheid bemoeilijkt.

‘in het lied wordt *gerefereerd* aan de oorlog’
 - Ook het gebruik van de verleden tijd maakt het de anderstaligen extra moeilijk. Woorden uit de voorbeeldzinnen zouden niet mogen afleiden. De doelgroep is volgens de samenstellers ‘beginners en licht gevorderden/niveau 2’. Dat is de fase waarin leeders vertrouwd gemaakt worden met de OTT en de VTT, maar beslist nog niet de OVT beheersen.

‘er ontstond een *run* op kaartjes voor de film’
 ‘hij gaf een *rondje* voor de hele zaak’

Soms is er een combinatie van passief en verleden tijd:

‘het product werd uit de winkels gehaald omdat het *schadelijke* stoffen bevat’
 ‘het concert werd *geregistreerd* voor de televisie’

- De omschrijvingen bevatten soms cultuurgebonden informatie die door de laaggeschoolde Albanees, de geschoolde Oekraïner of de plattelandsdokter net overgekomen uit China, niet herkend wordt. Elementen uit het Nederlandse leven zijn niet altijd evident voor Belgische inwoners.

‘**Draak** – het was een spannend verhaal waarin Joris tegen de draak vocht’

‘**Beroemd** – Rembrandt is in de hele wereld een beroemd schilder

‘**Afleiding** – ‘Zeeuws’ is een afleiding van ‘Zeeland’

‘**Aankomen** – mijn tante komt morgen om elf uur op Schiphol aan’

‘**Onderwerp** – de schrijver heeft over het onderwerp ‘De Middeleeuwen’ al eerder een boek geschreven’

Uiteraard kan de gebruiker dan het begrip ‘Middeleeuwen’ consulteren en al ‘reizend’ door het woordenboek nieuwe woorden leren, maar dit blijft vooral voor laaggeletterde gebruikers een extra barrière.

- (2) Het is jammer dat zinnen niet uitgelijnd worden. Splitsing van woorden op het einde van een zin is een extra moeilijkheidsgraad voor (vooral de laaggeletterde) anderstalige.

‘de ambtenaar liet zich niet uit over de inhoud van het rapport’

kunnen opzoeken wat de asterisk, het gelijkheidsteken en de tegengestelde pijl betekenen.

zet mensen op het verkeerde been.

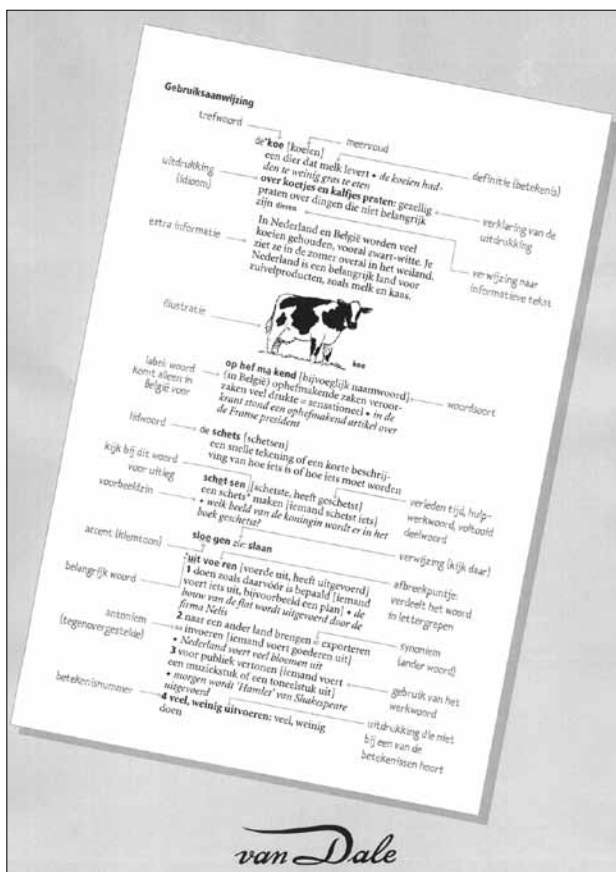
- (3) En er staat wel eens een foutje in:

‘**Kleuterschool** – (in België) een type school voor kinderen van 4 tot 6 jaar’

- (4) Tot slot was het handig geweest vooraan in het woordenboek een lijstje op te nemen met de verklaring van de gebruikte symbolen, apart van de gebruiksaanwijzing, zodat gebruikers

LAAGGESCHOOLDE GEBRUIKERS

Basiseducatie-Open School geeft Nederlands aan laaggeschoolde volwassenen. Enkele groepen van niveau 2 en 3 (BeNT2 8, 9 en 10) werkten met het woordenboek in de les. Er waren verschillende manieren: cursisten konden tijdens hoekenwerk een fiche met vragen invullen of de leerkracht vroeg een niet begrepen woord op te zoeken.

Eigen aan laaggeschoolde leerders is dat ze in mindere mate een beroep doen op geschreven hulpbronnen. Wie bijvoorbeeld in het herkomstland enkel lagere school genoot, heeft doorgaans weinig affiniteit met woordenboeken. Alfabetisch opzoeken is niet altijd als leervaardigheid ontwikkeld. Iemand vroeg, toen ze 'het scharnier' ging opzoeken, bevestiging dat ze niet bij 'het' moet gaan kijken. Niet iedereen is er zich van bewust dat één woord verschillende betekenissen kan hebben. Voor hen is een doorzichtige structuur en eenvoudig woordgebruik zeker belangrijk.

De algemene conclusie van de laaggeschoolde gebruikers was dat het 'goed is, maar toch nog moeilijk tot heel moeilijk'. Begeleiding door de leerkracht is zeker nodig. Moeilijk was wanneer één woord verschillende betekenissen heeft. Bij de evaluatie gaven ze schriftelijk aan dat ze de betekenis begrepen hadden, maar wanneer de leerkracht het checkte, bleek dat toch niet het geval. Bij een verklarend woordenboek

is men minder 'zeker' het juist begrepen te hebben. Verder bezorgde het gebruik van de onvoltooid verleden tijd in de omschrijvingen hen problemen. En ook met op zich eenvoudige woorden kan een omschrijving zeer moeilijk zijn, zoals bijvoorbeeld

'Onderwerp – dat waarover iets gaat'

De verwijzing naar de infinitief bij de verleden tijd werd wel goed begrepen. Men apprecieerde de tekeningen en gaf aan dat er nog veel meer in hadden gemogen.

BESLUIT

Wat een Italiaan, Canadees, Chinees en Indonesiër dus gemeen hebben, is dit nieuwe, aantrekkelijk uitgegeven woordenboek. Maar wat de laaggeschoolde cursisten van het Centrum Basiseducatie gemeen hadden, was hun oorspronkelijk enthousiasme en de teleurstelling om de moeilijkheidsgraad achteraf.

*Renilde Janssens
Centrum Basiseducatie
Nolet de Brauwerestraat 14
1800 Vilvoorde
cbe.vilvoorde@pandora.be*